

# JOHANNE SUNDBY



## Professor og hu

Tekst og foto:

To knappe mil fra Oslo sentrum kler Johanne Sundby på seg en vindtett lue og en litt for stor parkas. Til hodet fester hun en moderne hodelykt, hopper ned i et par kraftige støvler, åpner døra, og med raske skritt forflytter hun seg ned trappa med en skøyteledning for øyet. Et kraftig glødende lys kastes utover gårdsplassen. Seksten hårete ører spisser seg, tretti to poter skjelver utålmodig. Suset fra elva som renner forbi det røde huset overdøves av utålmodig uling. Små hvite dampkyer dukker opp i takt med halsingen. Det er bekmørkt og kjølig, det er gjormete og tett granskog, og lukta av pels blander seg med høstlukta. Og hundebæsj. Åtte brun-, hvit- og sortspraglene hunder vet hva som skal skje. Det er tid for løping.

Fra universitetet til hundegården Seks timer tidligere underviste Johanne håpefulle medisinstudenter ved Universitetet i Oslo. Hun er professor i global helse mellom klokka åtte og seksten, hundekjører og kenneldriver til alle andre tider på døgnet. – Søle og vann, søle og vann, søle og vann, og søle og vann. Hundekjøring er ikke noe for pene damer, de kan være pene til alle andre tider enn når de

driver på med hundene.

Finnmarksløpet i bursdagsgave Den seksti år gamle professoren har siden hun fikk sin første siberian husky i 1995, drevet med hundekjøring. Det hele startet ved en ren tilfeldighet. En kollega av henne hadde nylig fått et kull med valper, og Johanne ble spurt om hun ville låne en. Egentlig hadde hun bestemt seg for å ha en pause fra

hundelivet etter at hennes gamle hund nettopp hadde dødd, men da tilbudet om å låne en åtte uker gammel huskytipe kom på bordet, var hun ikke vanskelig å be. Da låneperioden nærmet seg slutten var det uaktuelt å gi den fra seg, så hun kjøpte hunden. Da hadde hun én husky, Chigga. Et år seinere ble en til to, når Chiggas søster Varga flyttet inn. I dag har Johanne tre hundegårder, ti hunder, fem sleder, garasjen full av hundefør, bil med spesiallaget hundebur, en tisse med løpetid og en bursdagsgave til seg selv: Finnmarksløpet 2012.

Toppidrettsutøvere Løpet er langt og vidda kan være vrang, derfor må det trenes. Mye. Det er snakk om toppidrettsutøvere dette her, og uten mat og drikke og så videre kan 500 kilometer bli i tyngste laget.



## ndekjører

Marius Nyheim Kristoffersen

Da trenger hundene mat og kjærlighet, og kustus.

Stille hunder – Jeg bor jo i et boligstrøk, så til å begynne med var naboene veldig skeptiske, og til dels irriterte, men nå i de siste årene har det gått greit. Jeg har jobbet mye med å få hundene til å være stille. Hvis de bråker når jeg kommer hjem, går jeg bare rett inn i huset og kommer ikke ut igjen før de er stille. Da lærer de fort at hvis de skal få noe fra meg, så må de være stille, forteller hun med en belærende tone. Og hundene er veldig stille. Mellom gjørmehull, røtter, bart fjell

og granbar spaserer de vennlig rundt, tisser og snuser. Samtidig følger spisse snuter og store øyne nysgjerrig med på hva matmor gjør, og så er det jo løpetid.

Kjønnsdrift i et nøtteskall

– Se! Ser du at de står der og glør så innmari nedover der? Det er kjønnsdriften i et nøtteskall. Nå er de utrolig spente på om Sanne skal komme opp hit til hovedgården med den lille tispasom står der nede. Og der sitter de og glør. Hun har løpetid og da blir alle gutta helt sånn ”superhappy”, humrer hun og ser bort på fire hunder.

Permklare soldater

Hadde det ikke vært for tykke ulvehaler og pels, kunne de lignet fire vuggende pingviner. For de vugger der de sitter, som fire permklare soldater ber de til øvre makter om at porten åpnes

og fantasiene oppfylles.

– Nå lurere dere vel på om hun kommer opp hit? Det gjør hun ikke. Det gjør hun slett ikke, sier hun med streng undertone. Hundene vugger. Og klynker.

Flere jakker enn knagger

Mens andre sloss mot tiden og køene på IKEA, og klimprer på tv-kontrollen om kveldene, har Johanne Sundby flytta ut i skogen. Både kartet, togturen og brua over elva som bruser langs den tette granskogen som omringer det røde huset, tilsier i alle fall det. Tjue minutter fra tjukkeste Oslo, hvor boligmarkedet dreier seg om tretti kvadratmeters nøkkelferdige leiligheter, fant hun en ombygd hytte med alle fasiliteter: soverom, kjøkken, do, dusj og en stor nok tomt til å leve ut hobbyen sin. Denne dama er ingen stereotyp professor. I den blåmalte yttergangen henger det flere jakker enn knagger. Kjeledresser, parkaser, regnjakker og allværsjakker i alle farger, for alle årstider. Ingen malerier, utstoppede dyr eller norske bondeur med tysk Swatwalderverk fra 1850 møter deg på vei inn i ”hytta”. Ett skritt over dørstokken kan du svinge til venstre og inn på kjøkkenet, eller du kan fortsette fremover og havne i stua. På innsiden av gangvinduet henger det to klistremerker, et fra et alarmselskap og et med påskriften: ”The more people I meet, the more I love my dogs”. Stuegulvet er av tre, det er flatt, hårete og det var hvitmalt. På dette gulvet er et usystematisk skrivebord med en stasjonær PC, én bokhylle, et stereoanlegg fra 90-tallet og en tv fra samme tiår plassert med passelig tilfeldighet i forhold til hverandre, og et hundebur.

Hunden spiste leksene mine

I en slitt, rød sofa sitter Marte Stensland Jørgensen med en obligatorisk skoleoppgave. Sofahjørnene er spist på. Skjermen til den bærbare dataskinen fra seint 2000-tall, lyser opp et overraskende lite stresset ansikt til tross for at oppgaven skal leveres om noen timer. Kanskje er det fordi at **unnskyldningen ”hunden spiste leksene mine” faktisk er en reell utvei.** Over Marte henger et stort sorthvittbilde, trolig et fotografi. Hun studerer fotojournalistikk. I stolen ved siden av sitter eieren av tispas med løpetid, San-

ne Karlsen. Hun studerer historie, og har en typisk rolig ettermiddag. Begge to får bo hos Johanne Sundby gratis, mot at de hjelper henne med stellet av hundene. Det innebærer føring, trening, plukking av møkk og generell hundepass.

– Det går masse tid, masse tid. Vi ser for eksempel ikke på tv, og bruker heller ikke fryktelig mye tid på huset. Vi bruker tida vi har på hundene. Det går ikke på bekostning av et vanlig liv, men for meg koster det friheten. Jeg kan ikke bare stikke av på en fjorten-dagers sydentur, da må jeg i så fall ordne hundepass, men du setter lik som ikke tolv hunder på en kennel til **200 kroner per døgn altså, det ville ikke gått**, sier Johanne og smiler fornøyd.

– To-tre timer trening fire ganger i uken, føring og små turer hadde jeg ikke klart alene. Noen ganger krever jobben at jeg reiser, da er jeg helt nødt til å ha noen som kan hjelpe meg hundene. Marte og Sanne er flinke med hundene, og har ingen problemer med å jobbe. Uten dem ville jeg vært forbundet.

Møte med Birkebeinere i marka

Fra og med 1. august begynner Johanne og jentene å trene hundene til løpsesongen. Treningsmengden øker gradvis fra kortere turer to-tre ganger i uken, til fem mil lange økter to-tre ganger i uken. Og når kong vinter endelig legger seg i marka blir det enda mer trening. Men å gjennomføre treningen så nærme hovedstaden er ikke enkelt. Inne i huset slår Johanne seg ned i en stol, sitter i noen minutter, hopper opp igjen, rusler frem og tilbake, fra rom til rom. Hun er rastløs. Hun vil ut, men det er fortsatt lyst ute. – Vi bor slik til at vi må trene i mørket. Marka rundt her er jo veldig mye brukt av andre, både syklistene, turgåere og om vinteren, skiløpere. Dem må vi ta hensyn til. Da blir det slik at vi aldri drar ut før etter det har blitt mørkt, så slipper vi å sjenerer andre, forteller hun. – Det verste vi kan møte på ute i marka, er de som kommer fra byen og skal trene ski mellom 16 og 19. Birkebeinere. De hater at noen andre enn skiløpere bruker løypene, og skal ha skogen for seg selv, de skriker og hylene når de møter oss. Nei, det gidder vi rett og slett ikke å utsette oss for, sier hun oppgitt.



**Several Stupid Dogs**

Ingen dans på roser

Hverdagen til Johanne, Marte, Sanne og hundene er hektiske. Om ikke hundestellet eller kampen om treningstid tar timene fra dem, kan slitasje og feil på utstyret gjøre dagene til et evig mas. Hundekjøring er ingen dans på roser.

– Utstyret går i stykker hele tiden! Sledene må skrur på, bremsene justeres, belegget på meiene må skiftes, linene ryker og selene blir tygd i biter. Det blir en konstant hodepine, sier hun og ler en utrolig hjertelig latter.

Hobby som livsstil

Det går ikke an å påstå noe annet enn at Johanne driver med det hun liker best. Hun har ikke funnet seg en puslete hobby, hun har funnet en livsstil. En livsstil hun tilsynelatende er sabla fornøyd med.

Sultne hunder

Hundene er sultne, og Johanne er alle-

rede i full gang med å gjøre i stand dagens måltid. I dag er det kjøtt og tørrfôr med en ekstra vri. Kjøttet kommer i frosne blokker på 10-15 kilo som hun hugger i passe store biter.

– Jeg skulle hatt en sterkere øks, sier hun mens hun slår øksen gang på gang i den rosa, sammenpakkede massen.

– Jeg har en bedre øks et eller annet sted, tenker hun høyt, og puster tungt i det hun kløyver et godt stykke kjøtt.

Reinrasede hunder og utstilling

Å holde styr på alt hun har her, er trolig ikke så lett. Hvert eneste ledige rom, i hver en krik og krok, ja, til og med under huset står, ligger og henger det utstyr som trengs for å drive en kennel. Det er sleder for snø og barmark, seler, tau, ytterplagg, sykler, ved, hundefôr, frysebokser, diplomer og premiesløyfer. Grønn, rosa, lilla og en i samme farger som Norges flagg. Hun ser med et raskt blikk på dem, og humrer stille.

– Ja, jeg pleier å ta hundene med på utstilling av og til, men det er ikke så veldig mye altså. Er ikke så jålete på de greiene der, men jeg har jo reinrasede hunder. Og hun har vunnet. – ”Best in show”, eller hva det var for noe, nei, beste i motsatt kjønn og beste i rasen, har



**Premiere til reinrasede hunder på utstilling**

jeg vunnet. Nei... Det er jo i grunn bare dilldall, ikke noe jeg er så opptatt av, ler hun og fortsetter matlaginga.

Rosa mølje

Hun fyller en blå bøtte halvveis opp med de rosa kjøttklumpene, og henter en stor sekk med tørrfôr som hun heller i en annen bøtte. Tørrfôr med en liten vri. Mennesker spiser biff med brun saus, hunder får flytende tran. – Hundetran. Fiskeolje, omega-3, bra for alle det, mumler hun og rister bøtta slik at det hele blander seg til en herlig mølje.

Sajo. Sajoo. Sajo!

Det er tid for mat, og hundene vet det. De ynker seg, og før hun har rukket å si ordet ”mat”, er flere av dem allerede på to bein, som om de prøver å klatre over gjerdene. Med en bøtte i hver hånd går hun rolig bort mot den ene av de tre hundegårdene.

– Åh, er dere så ivrige i dag da?, sier hun, åpner den ene porten på gløtt og roper inn i gården, mens hun stopper to skrubbsultne huskyer som vil ut, med låret.

– Sajo. Sajoo. Sajo! Sånn ja. Nei! Ikke dere!

Beskyttelse mot de større hundene Mellom kraftige hundebain, poter og Johannes lær kommer siste tilskudd til hundeflokken snikende frem, spørrende og liten. Den lille tispå er bare to måneder og får mat alene ute på plassen.

– Det pleier ikke å bli noe tull rundt matbordet, men hvis det skulle bli noe knuffing, blir de voksne hundene altfor store for henne som er så liten. Må beskytte henne litt da vet du, forteller hun mens den ivrige lille jenta snubler rundt beina hennes, i påvente av middag. Og tran. Sajo stuper ned i matskålen, de andre hundene stuper inn i en låst dør. De er sultne. Veldig sultne.

Skogen full av ulver?

Sol og blå himmel har forsvunnet overraskende fort. Alle hundene har fått mat, Johanne har sluppet av en liten halvtime. Hun står i gangen, snører lua godt og går ut. Marte og Sanne er med. Åtte hunder er overlykkelige, de skal endelig få løpe. Gleden deres kan føles helt inn i ryggmargen, og høres. Hundene bjeffer ukontrollert om hverandre.

– Når vi begynner å ta hundene ut blir

det helt hullabaluba, sier Johanne, og forsvinner inn i en av bodene hvor seler og refleksvester henger. Hjelperne hennes trår til og leier hundene i par gjennom den svarte granskogen, over den smale broen og fester dem side om side til en line som er bundet fast i et tre og en vogn på fire hjul, med grove offroaddekk. Det er fest i hundehodene, de uler, knurrer og hopper. Noen knuffer i hverandre, glefser og viser polerte, hvite og skarpe tenner. For et utrent øre kan det høres ut som om skogen er full av ulv. Når det er nevnt, kan i grunn et utrent øye tro at disse siberian huskyene faktisk er ulver. Nei, de er jo selvfølgelig ikke, men ifølge oppslagsverket wikipedia er de faktisk en av hunderasene som minner mest om ulv.



**Venter på mor? Mat? Tur?**

Fra stillestående til toppfart  
I kveld er det Johanne og Sanne som skal ut. Marte må jobbe med skole, noe hun helt sikkert kunne vært foruten. Seks hunder skal trekke vognen, mens to hunder skal dra i mål den provisoriske sparkelignende sykkelen. Det koker over av engasjement, poter spinner i grusen og hundene halser så høyt de klarer. Johanne roper til hundene. Vognen rykker hardt til, og som et tog akselererer de fra stillestående til joggefart. Tempoet øker og etter en

stund nås toppfarten. Elvesus og hundepes overdøves av grove dekk mot våt grus. Det blåser kald vind når seks hunder og en vogn med to passasjerer suser av gårde på en én meter brei trasé. 12 kilometer i timen. Høyre, venstre, venstre og høyre. Med presisjon styrer Johanne hundene gjennom svinger, sølepytter, nedover, oppover. Hundene ser seg bak, og med tunga slentrende ut av kjeften ser det ut som om de flirer av pur glede. Om det er fordi at den brunstige tispå løper

foran med Sanne på slep, eller om det er tanken på snø og vidde om seks måneder som får beina deres til å trave i marsjfart er ikke godt å si. Det er i alle fall tid for løping, og med sansene i helspenn og instinktet i orden, drar seks siberian huskyer Johanne Sundby gjennom den mørke granskogen denne kvelden. ■



**Ut på tur, aldri sur-sparkesyklist**